

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Pe un an 60 coroane. — Pe șase luni 30 coroane. — Pe trei luni 15 coroane.
Ziarul apare Marțea, Joi și Sâmbăta

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

== Prețul inserțiunilor, după învoială ==

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Unificarea organizației noastre bisericesti

De: Dr. Gheorghe Comșa.

Canonul 19-lea al sinodului local ținut în Antiochia la anul 341 repetă dispoziția canonului al 4-lea al sinodului I ecumenic referitoare la partea care dispune ca mai mulți episcopi să se adune spre a alege un episcop, iar de va fi cu greu, să voteze prin scrisori cu ceilalți și astfel cu a tuturor prezență sau alegere să se facă așezarea lui. Acest canon mai conține dispoziții și relativ la hirotonirea episcopilor.

La aparență nu reiese prin urmare din studiarea canoanelor, că acestea ar admite alegerea episcopilor prin popor sau partea covârșitoare a poporului, cum se practică după Statutul organic. Canonul al 13-lea al sinodului local din Cartagena amintește că la hirotonirea respective alegerii unui episcop trebuie să fie de față cel puțin 3 episcopi (anul 418), dar nu menționează nimic de popor.

Cetind cu atențiune canoanele menționate aparența înșelătoare dispăre. E adevărat, că nici un canon nu conține vr'o dispoziție directă, care ar statua dreptul de alegere al poporului față de episcopi. Dar convingerea noastră trebuie să fie aceea, că nici alegerile cari se fac azi după normele Statutului Organic nu sunt definitive. Adecă ele nu au valoare deplină, fiindcă este știut doar, că ultimul cuvânt îl are sinodul episcopesc, care în caz de motive serioase are dreptul să nu admită la hirotonire pe cel ales.

Este mai presus de orice îndoială, că praxa veche bisericască admitea și poporul la alegerea episcopilor. Concursul comunității la alegerea episcopilor îl găsim amintit la Ciprian și alți părinți bisericesti. Ciprian zice următoarele în epistola 68: «Plebs ipsa maximam habet potestatem vel eligendi dignos sacerdotes, vel indignos recusandi».¹ Ciprian s'a născut la anul 200 și a murit ca episcop al Cartaginei în 258.

Istoriograful Socrate Scolasticul (născut pe la anul 380 d. H.) în istoria sa bisericască scrie următoarele despre cele întâmplate după moartea lui Nectarie, episcopul Constantinopolei: «Indată se luă măsuri de a-i alege un urmaș și după ce fură propuși mai mulți, se hotărâ în fine de a chema pe Ioan preot din Antiohia. Împăratul Arcadie trimise să-l cheme în-

dată după aceea cu *consimțământul unanim al clerului și al poporului* și pentru a face hirotonia mai solemnă, el dori ca mai mulți Episcopi să asiste la hirotonie».¹

Despre concursul poporului la alegerile episcopilor aflăm indicii mai amănunțite în Compendiul de Dreptul Canonic al mitropolitului Șaguna. Eu m'am referit anume la Ciprian, care a trăit înainte de ținerea primului sinod ecumenic și la mărturia lui Socrate, care a trăit pe timpul după al II-lea sinod ecumenic. Nu găsim la nici unul din sinoadele ecumenice să se fi adus vre-un canon, care să oprească participarea poporului la alegerea episcopilor, deși praxa aceasta exista. Faptul că nu găsim în canoane o asemenea dispoziție ne dovedește în mod îndestulitor, cumcă biserica prin tacitus consensus a consfințit o praxă veche.

În schimb găsim destule canoane, cari hotărăsc ca episcopul să fie ales de către adunarea episcopilor. Din ce cauză? De ce bunăoară dispune și canonul 12 al Sinodului local ținut în Laodicea la anul 364, ca «episcopii cu judecata mitropolitilor și a episcopilor celor din prejur să se așeze la începătoria bisericască, fiind de multă vreme cereați și în cuvântul credinței și în predicarea dreptului cuvânt»? Răspunsul nu e greu: fiindcă hirotonirea ce o împărtășesc celui ales, — după o prealabilă examinare, — este actul cel mai hotărâtor, ca cineva să poată fi episcop. «*Mânile degrab să nu-ți pui pe nime, spre a nu te face părtaș în păcate străine*».²

Astfel se înțelege faptul că sistemul ierarhic al bisericii a fost păzit de străjari neadormiți cu ocaziunea sinoadelor ecumenice și locale. Și era trebuință de accentuarea repetită a drepturilor ierarhiei, pentru ca rolul ei sublim să poată trece în conștiința masselor, cari de multe ori aveau atitudine dubioasă în trebile bisericesti.

Canonul 5 din Laodicea conține hotărârea, că nu se cuvine ca hirotoniile, adecă alegerile să se facă în prezența persoanelor, cari ar veni ca ascultători. Zonara și Balsamon sunt de părerea, că sub cuvântul hirotonire este a se înțelege aici «alegere și votare». La alegere să ia deci parte numai alegătorii factici, ca nu cumva venind și ascultători curioși să facă turburări, dacă eventual nu le-ar conveni ceva din cele ce se petrec.³ Canonul al 13-lea din Laodicea zice: «Nu se dă gloatelor voie să facă alegerile celor ce au a se așeza în preoție».

Dispozițiile acestea erau necesare din motivul, că la început toată populația participa la alegerea episcopilor, fără considerare la starea singuraticilor. Prin aceasta însă de multeori se iveau turburări la alegeri și astfel au dispus sinoadele amintite, — precum susține și Milaș, — că nu e necesar să voteze tot poporul adunat. Praxa bisericască s'a conformat acestor canoane, așa, că numai persoanele mai de seamă luau parte la alegeri. Iustinian a înzestrat cu putere de lege praxa aceasta în înțelesul, că în scopul instituirii unui episcop nou, clerul și persoanele mai de seamă ale respectivei eparhii se adunau la locul alegerii și făgăduind că vor lucra imparțial, propuneau trei persoane, despre cari aveau convingerea, că sunt înzestrate cu însușirile prescrise de canoane și legile lumesti.

Am văzut deci cumcă un singur sinod local conține puține dispoziții prohibitorii relativ la participarea poporului la alegerile episcopilor. Dar însăș cele două canoane, 5 și 13 dela Laodicea ne servesc de mărturie indirectă, că poporul își avea partea sa la alegeri.

Concluziunea noastră în urma celor expuse este, că sinoadele ecumenice n'au simțit necesitatea de a cuprinde în canoane drepturile poporului la alegerile persoanelor bisericesti, întocmai precum multe chestiuni din domeniul disciplinei bisericesti nu sunt normate prin canoane. Dar de aici nici decum nu rezultă, că ceea ce nu se cuprinde în canoane este anticanonice. Legile civile încă au multe lacune, dar nu urmează, că ceea ce nu se cuprinde într'o lege, ar fi ilegal. În conștiința celorce au adus canoanele de bună seamă au existat drepturile poporului referitor la alegeri, căci la din contră le-ar fi suprimat prin dispoziții cu ocaziunea ținerii sinoadelor ecumenice și locale. Astfel nimic nu împedea biserica ortodoxă de răsărit ca întrucât află de lipsă chiar în zilele noastre să țină bunăoară un sinod ecumenic și să normeze prin canoane drepturile menționate ale poporului, fiindcă are la temelie praxa consfințită de veacuri.

Aici trebuie să accentuez din nou, că drepturile poporului nu sunt decisive la alegerile persoanelor bisericesti, fiindcă ce e drept poporul poate bunăoară după Statutul organic să-și aleagă preot prin sinodul parohial, dar canonul al 2-lea apostolicesc rânduește ca «Presbiterul (ori preotul) de un episcop să se hirotonisească și diaconul și ceilalți clerici». Chiar canoanele garantează deci păstrarea nealterată a caracterului episcopal, ce trebuie să fie la temelie organizației bisericesti. Episcopului

¹ Istoria Bisericească de Socrate Scolasticul. Traducere de Iosif Gheorghian, București 1899 p. 283.

² I. Tim. 5, 22.

³ Enchiridion p. 252—253.

ii stă la buna lui chibzuială să-și spună ultimul cuvânt.

Nu trebuie să ne luăm după aparițiile de tristă nuanță ale abuzurilor ivite în constituționalismul nostru bisericesc. Mai bine să cercetăm părerile marelui legislator Șaguna, care niciodată n'a avut gândul să lovească în drepturile ierarhice ale episcopilor.

(Va urma).

O prea mică despăgubire

Unele ziare străine sânt de părere, că *prea sânt aspre* condițiile armistițiului dictate Budapestei din partea comandantului român.

La aceasta răspunde *Gazette de Lausanne* următoarele:

Trebuie să reamintim, că în decursul celor doi ani, cât dură ocupațiunea austro-germană în România, ocupanții au exportat 2½ milioane tone de bucate, mai multe sute de mii de vite, aproape un milion de oi și cantități enorme de lemne.

Tot cece putea servi la alimentarea, îmbrăcămintea sau îmbogățirea puterilor Centrale, îmbrăcămintea, încălțăminte populației, lână, zahărul, pielea, fură duse.

Mii de case părăsite de proprietarii cari se refugiaseră, fură golite complet. Mobilier, vase obiecte de artă, tot ce aveau cătuși de puțină valoare, fu dus și vândut în Austro-Ungaria și Germania.

De altă parte, toate rechizițiunile formidabile operate de armatele centrale, trebuiră plătite de România și o cantitate de bilete de bancă emise de germani, în valoare de 18 miliarde, circulă încă în țară. Fabricile fură demontate complet. Cece privește materialul de căi ferate, care asemenea au fost luat de Mackensen la retragerea sa, acesta a rămas în Ungaria în urma unei dispozițiuni luate de aliați.

Astfel România, lipsită de vite, de semințe și mașini agricole, n'a putut cultiva decât o mică parte a pământurilor sale, — cece a produs o criză alimentară înspăimântătoare și o scumpete enormă.

La retragerea lui Mackensen, țara care avusese 1200 locomotive, nu mai posedă decât 58. Materialul cerut deci de România Ungariei, nu reprezintă decât o mică parte a pagubelor, care îi fură cauzate.

Biroul presei române comunică lămuririle următoare:

Pentru a se înțelege mai bine cauzele care au obligat guvernul român să procedeze la rechiziții în Ungaria, e bine să se amintească declarațiile făcute de Conte Czernin, la 2 Aprilie 1918:

«Am obținut dela România, din recolta anului trecut mai mult de 70,000 tone de cereale. Prisosul anului și noua recoltă, care se va împărți între noi și Germania, va mai pro-

cura probabil, încă 60,000 tone de cereale, legume, furaje. România ne-a cedat (sic) 500,000 oi și 100,000 porci, care vor fi predați chiar de acum».

Nu trebuie uitat că aceste contribuțiuni au fost impuse după semnarea tratatului dela București, adică, după ce timp de un an și jumătate, puterile centrale goliseră România de mijloace de transport, de capital, de alimente, de toate mașinile și instalațiile sale industriale, într'un cuvânt, de tot ce se putea căra.

Declarațiile contelui Czernin, arată în ce proporții Austro-Ungaria se folosea de situație.

Analele

Asociației «Andrieu Șaguna» a clerului mitropoliei ortodoxe române din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramurăș.

Au apărut acum actele primului congres al preoției din mitropolia ortodoxă a românilor de dincoace de Carpați, ținut în Sibiu în zilele de 6/19—8/21 Martie a. c.

Cartea se întinde pe 140 pagini de tipar mărunț cu material nu numai bogat, ci și de o înaltă valoare din punct de vedere bisericesc-cultural.

Ea este reoglindirea nivelului nialt, la care s'a ținut congresul însuși.

Pe 38 pagini se publică procesele verbale ale celor 6 ședințe, păstrându-se, pe cât s'a putut reda în scurt, cuvântările și părerile celor ce au luat parte la discuții.

În Anexe se publică convocarea congresului, telegramele trimise din congres și răspunsurile la acelea. Acestora le urmează cuvântările înălțătoare dela deschidere și încheiere a congresului, referadele temeinice asupra chestiunilor puse la ordinea zilei, și statutele și regulamentele de organizare a Asociației.

Preoțimea, care a participat la congres recetind cele ce s'au auzit acolo, va retrăi ceasurile de însuflețire și mândrie îndreptățită, și va putea adânci problemele, cărora dacă nu s'a putut da tuturor o deslegare, ele au rămas un program de muncă pentru viitor, menite a preocupă statornic pe toți cei cu râvnă cătră biserica și așezămintele ei și cu dragoste cătră popor.

Cartea va rămânea o mărturie o vredniciei noastre din trecut și o justificare deplină pentru revendicările preoției în prezent, ca și pentru solitudinea de care trebuie să aibă parte biserica în viitor, din partea statului ca și a poporului.

Desfacerea anelelor se îndeplinește cu prilejul întrunirilor pentru organizarea Asociației pe despărțăminte, în cadrul protopopiatelor, și se poate căpăta și în particular dela secretarul ori casierul comitetului central, cu prețul de 10—cor. pentru membri, și 14 cor. pentru nemembri.

zitoare îl chinuia în tăcere, fără s'o poată tălmăci. Și așa eram toți: fețe triste lipsite de graiu, ca niște nenorociți osândiți la moarte.

Doar amintirile vitejiei românești de ne mai dezlegă limba și nădejdea în sfârșitul biruitor al luptei noastre sfinte. Incolo aceeaș silă de vorbă care supune pe omul năcăjit și-l face să suspine de gânduri grele...

Chiar și copilașii păr. Agârbiceanu erau acum mai tăcuți, veselie lor încă se dusesse și ei priveau fără glas întinderea stepelor prin cari treceam. Copilaș de câteva luni a preutesei Manta, dormită în leagănul ei mititel, pe care abia dacă-l mișcă mâna iubitoare a mamei ori mătușei întristate.

Sărmani copilași născuți pe drumuri grele, departe de casa părintească: ce soartă v'a rânduit Dumnezeu și vouă. Copii ai suferinții, voi din leagăn îndurați toată jalea, care veacuri întregi a copleșit neamul nostru. Creșteți pe drumuri de bejenie, ca niște pușori ai nimănu, pe cari o mână dușmană i-a scos din cuibușorul lor cald...

Ne apropiam de Elisavetgrad, orașul în care aveam să ne așezăm. Dar la gara Șesta-

Din Poiana sărată

— Apel pentru reclădirea satului —

Ni se scrie:

La *Poiana-sărată*, în cimitirul bisericii, zace cel dintâi ofiter-erou, locot. Macarie N. din Reg. 13 Inf. «Ștefan cel mare», «mort în noaptea de 14/15 August 1916, pentru întregirea neamului, când s'a trecut granița».

Poiana-sărată a fost cea dintâi comună românească, liberată de dorobanțul român. Reg. 25 Vaslui, 13 Iași, 8 Vânători, Div. a II-a cav. prin acest defileu s'a strecurat în inima Săcuimii. Cea dintâi comună din Transilvania, care a văzut zorii României de azi, a fost Poiana-Sărată. Pe aici treceau soldații noștri, întâmpinați cu flori și urale, iar pe poarta de triumf din brad verde și colorii naționale era scris salutul de mai târziu al Ardealului «Trăiască România-Mare!»

Poiana-sărată azi e cea mai distrusă comună românească din Transilvania, de pe urma răboiului. Situată în creerii Carpaților la 40 km. dela Târgu-săcuiesc și la 30 km. de Onești — Târgu-Ocna, ear dela vestitul Slănic se ajungea în două ore, a fost o frumoasă comună și cea mai sănătoasă stațiune climaterică, încunjurată de păduri seculare de brad, — cu băi de apă sărată, sulfur și iod, iar șoseaua cea mai bună ce leagă Transilvania cu regatul era prin acest defileu. Azi totul e morman de ruine și distrus după cei doi ani de ocupație asiatică și teutonică.

Ne-am plâns, dar autoritățile n'au timp încă să se ocupe de noi. Sânt chestiuni de interes general mai ardente la ordinea zilei.

De aceea ne-am gândit să ne adresăm și noi publicului mare românesc, cuprins între granițele nouă ale României și să cerem sprijinul lui. Voim să fim și mai departe străjeri neadormiți aici în creerii Carpaților. Voim să ne refacem comuna, mai mândră și mai frumoasă decum a fost, voim să reclădim din nou «din peștera de tâlhari» — «casă de rugăciune».

Orce dar al milii este bine primit.

Apelăm la generalii, ofițerii și soldații, cari au luptat pe aceste văi ale Oituzului: Pe Cernica, Fata moartă, Peatra Runcului, Hârja, Ințarcătoarea, Măgheruș, Stâncica, Valea-Leșunțului, Cireșoia, Vărăria etc. să-și reamintească de noi, căci aceste nume sânt nume de glorie, ce le poartă în carnetul lor de eroi ai neamului.

Apelăm la frații noștri din Transilvania, cari n'au fost distruși ca noi, să ne ajute, făcând colecte în biserici, chete cu orice ocaziune, ca să reclădim Poiana-sărată.

Apelăm la românii de pretutindeni și îi rugăm să nu uite, că între numele de glorie și mărire veșnică pentru neamul românesc este și *Oituzul*.

Ajutoarele se trimit sf. parohii ort. din Poiana-sărată, jud. Treiscaune, prin Onești pentru cei din Regat, și prin gara Brețcu pentru cei din Transilvania.

Ziarele sânt rugate a reproduce acest apel.

Ion Rafiroiu, pr. mil. ort. în arm. rom.

FOIȘOARA

Refugiații Ardealului

— Scrisori din pribegie —

de Dr. Ioan Mateiu.

(Urmare)

Iar când se coboră sara cu umbrele ei și ne întindeam trupurile obosite pe scândurile de brad, oftări dureroase ieșeau din inimile arse ale pribegilor. Nopti lungi de veghe și de sbuciumări, în cari gândul alergă spre vatra părăsită, unde mama își plângea copiii, unde neamul nostru îndura umiliri nebănuite și spânzurătorile se ridicau tot mai multe spre pierzarea părinților nevinovați...

Preoți cu bărbi albe, învățători cu fața suptă, povătuitori credincioși, scriitori înflăcărați, se uitau buimăciți unii la alții, fără a mai putea vorbi, par'că o putere nevăzută li-ar fi luat mintea.

Zile de-arândul priveam pe Agârbiceanu, cum fumează țigară după țigară, cu ochii pierduți în gol, fără a scoate un cuvânt.

Darul lui de povestitor și de propoveduitor al credinții, părea c'a încetat. O povară îngro-

covca, cam 15 verste depărtare de oraș, ni se spune, că autoritățile rusești nu ne lasă să intrăm în oraș.

Afel mai petrecurăm două nopți în tren, așteptând. Povătuitorii noștri cercetară satele dimprejur și în înțelegere cu împuternicitul rusesc aleseră două mari sate Visca și Gruscaia, unde să descălecăm. La început aveam temeri că vom duce-o greu, necunoscând limba rusească. Dar aflasem cu bucurie, că în amândouă locurile trăiesc Moldoveni harnici, cari nu și-au uitat limba lor nici în aceste depărtări mari, ci o vorbesc cu stăruință în mijlocul obiceiurilor moștenite din bătrâni. Au venit căruțe din sat și ne-am încărcat din nou sărăcia. Apoi am pornit, unii urcați pe desagi, iar alții urmând carele pe drumul larg și prăfuit. Pribegii se despărțeau acum, o parte apucând spre Visca, iar cei mai mulți îndreptându-se cătră Gruscaia pu-ternica așezare de Moldoveni.

Cum mergeam încet pe șesul întins, ni se părea că suntem niște călători rătăciți în pustie, cari caută cu ochii oboșiți un loc de odihnă și de scăpare.

(Va urma).

Clopotele din Porumbul-mare...

Comună în județul Odorheiului, vârată între sate săcuțești.

O parte dintre locuitori sânt români ortodoksi, cari țin la legea lor, dar, durere nu știu sermanii românește.

Cândva, bătrânii vorbeau românește; generația mai tineră următoare, corcită cu conlocuitorii unguri, parte nu a învățat parte a uitat limba maternă.

Acești creștini buni au din bătrâni o bisericuță frumoasă, provăzută cu toate cele trebuincioase, al cărei interior îți reamintește cutare capelă sau bisericuță patronată și susținută de vechii boeri din țara veche.

Au casă parohială, și au avut și preotul lor, care însă în decursul războiului a murit ca preot militar în munții din Tirol.

Preoții aplicați ca funcționarii județului Odorhei la diferite oficii, cu sediul în centru, i-au cercetat în câteva rânduri, împărțindu-le încurajare și mângăere. Depărtarea e însă mare, și având oamenii multe dureri, ei vreau să aibă un preot care să fie încontinuu între ei. Și ei nu dau de omul, care să se decidă să se coboare și așeze între acești buni creștini.

Au umblat în dreapta și stânga, să-și găsească păstorul, care să-i deștepte din somnul adânc. Drumul lor a fost zadarnic.

Altă durere a lor e, că și cele două mici clopote care-i cheamau mai înainte, cu dangătul lor dulce, la închinăciune, lipsesc. Barbarii și tâlharii bisericilor le-au dus și pe ale lor, să pregătească din ele instrumente de moarte.

Parohia pare mută. Credincioșii sânt jaluzi de consătenii lor, a căror biserică așezată pe deal în mijlocul satului nu a fost despoiată de clopote, care împrăștie sunetul lor pe îngusta vale a Târnavei...

De vre-o lună două oameni mei din Porumb par însă mai mulțumiți. În sat a sosit și s'a așezat un secretar comunal român (notar) care se interesează de cauza lor. El a decis deschiderea unei colecte pentru procurarea unui clopot și zice că nu să lasă până nu și aduce și un preot în sat.

Zilele trecute, în zi de târg, întâlnesc 3 bărbați de acolo, cari mă întimpină și agrăesc de departe cu mulțumire, în dialectul săcuțesc: Apoi să știți, domnule, că o să cumpărăm clopot la sfta biserică și o să căpătăm încurând și preot.

Mă gândesc la bucuria mare, ce o vor simți acești creștini, când vor avea iarăși clopot la biserică și preot în sat. Cred că atât la sfîntirea clopotului, cât și la introducerea preotului în parohie, vom sărbători cu toții, cei puțini români dintre săcui, aceste zile, și ne vom bucura și veseli împreună cu ei. Am nădejdea că rugămintea și cererea lor va fi ascultată de forurile bisericesti, cât și de obștea românească și-i va ajuta întru împlinirea dorinței lor. Glasul preotului român iarăș va resuna atunci în bisericuța din Porumb, iar clopotele ei vor împrăștia din nou sunetul lor, de astădată mai mulțumit pe valea îngustă a Târnavei.

Eugeniu Munteanu.

Apel⁺

Cătră negustorii români din România-Mare

Intrunirea intimă a comercianților români din Transilvania, Bănat, Maramurăș și Crișana — cu ocazia serbării jubilar de 50 ani a «Asociațiunii» la 1911 în Blaj, — a convocat primul congres al comercianților români ținut la Sibiu în 1912.

Sămânța aruncată în pământul românesc, sub oblăduirea ungurească de atunci, a răsărit acum în pământul românesc recucerit în România Mare.

Primul congres al comercianților români în România Mare, ținut la Sibiu în 29 Iunie a. c., a înființat «Asociațiunea» proiectată la 1911.

Inițiativa «Asociațiune» a mai hotărît, la caz că nu s'ar putea face o înțelegere de asociere cu Banca centrală sub numele de comercială și industrială, a înființa o *Bancă separată*, precum și un *organ de publicitate*.

Fiecarui bun român trebuie să-i salte inima de bucurie, că de fapt în România Mare s'a pornit un curent sănătos pentru bine, frumos și adevăr.

⁺ Toate ziarele noastre sânt rugate să reproducă acest apel.

Nu este însă destul cu atât; trebuie căutat ca acest curent să ia avânt tot mai mare.

Nu e deajuns că am pus peatra fundamentală «Asociației», și ca mâne a Băncei și a organului de publicitate.

Trebuie de pe acum să ne îngrijim de materialul necesar pentru edificare.

Trebuie să începem de odată și cu creșterea copiilor noștri pe terenul comercial.

Să năzuim a primi pentru această carieră elementele bune, pline de viață, — înțeleg în locul prim morala, în legătură cu istețimea și dorul de a munci.

Să angajăm deci astfel de băeți. În locul prim să preferăm *orfani* ai a acelor, cari au căzut pe câmpul de onoare pentru neam, țară și dinastie.

Să primim pe acești orfani în familiile noastre cu toată dragostea și să ne îngrijim de ei ca de copiii noștri proprii.

Arătându-le iubire părintească, se va trezi și în ei simțul de iubire, și nu vor uita la rândul lor, când vor ajunge a fi de sine stătători, a proceda întocmai cu acei copii, pe cari vor avea ei chemarea să-i crească.

În forma aceasta vom putea avea o clasă de negustori aleasă, gata totdeauna la or ce sacrificii pentru neam, țară și dinastie.

La lucru deci cu toții! Doresc să primesc și eu 2 *băeți*, isteți, curăței, cu cel puțin 2 clase liceu, din acei orfani amintiți, promișând a fi locțiitorul părintelui lor.

Mă voi interesa de ei și atunci când se vor elibera de cafe, — a-i plasa în centre mai mari comerciale, și la timpul său ale ajuta la fondarea existenței lor.

Mamele sau tutorii cari doresc a aplica copiii lor, asemenea și negustori, cari au trebuință de astfel de băeți, să se adreseze subsemnatului.

Aurel Popescu,

comerciant în Sibiu, și primvicepreședinte al Asociației comercianților români din Transilvania, Bănat, Mureșana și Crișana.

Fondul zidirii Bisericii catedrale din Cluj

Transport din Nr. 81 Tel. Rom. 43,600

Au contribuit:

1. Tulliu Roșescu, Cluj.	1,000
2. Dr. Liviu Ghilezan, prim-procuror.	500
3. George Bârsan, comerciant, Făgăraș.	500
4. Aurel Muntean, paroh, Sebeșul-mare	400
5. Ioan Crișan, șef. la percept. din Cluj	200
6. Ioachim Groza, paroh	200
Suma: 46,500	

Colecta e deschisă și se continuă.

Știrile zilei

În amintirea luptei dela Călugăreni. S'au împlinit 324 de ani, de când Mihai Viteazul a sfârșit oștirea lui Osman Pașa. Turcii în număr de 200 mii, au fost biruiți la Călugăreni de 12 mii români. Vineri s'a oficiat pe colina dela Călugăreni, la crucea ridicată din îndemnul regelui Carol, un parastas pentru pomenirea vitejilor căzuți pe câmpul de luptă în 1595 și 1916. A asistat la serbare numeros public, intelectuali și țărani.

Amânare. Din Paris se anunță, că semnarea tratatului de pace cu Austria germană, ce era să se facă în 30 August, s'a amânat pentru 10 Septembrie a. c.

Numerătoare în Bucovina. Datele numerătoarei, terminate zilele acesta în Bucovina, sânt instructive sub toate raporturile. Bucovina fără Cernăuț, are: 367 mii români, 215 mii ruteni, 53 mii germani, 43 mii evrei, 23 mii poloni, 10 mii unguri. Cu totul 716 mii de locuitori. Majoritatea, va să zică, este românească.

Știre ziaristică. Ziarul *Patria* a trecut la Cluj, în vechiul cuib al șovinismului unguresc, unde până acum n'a existat gazetă română cotidiană, și de unde va putea aduce bune servicii pentru părțile de nord ale Ardealului.

Sosit din Siberia. Fostul redactor al Gazetei din Brașov, dl *Victor Branisce*, a sosit acasă dintr'o lungă călătorie: Tocmai din Siberia, unde a lăsat mulți români ardeleni, tovarăși de luptă cari așteaptă cu dor să plece în patrie. Cei mai mulți din acești ardeleni sânt și acum prizonieri prin lagăre rusești sau plasați ca muncitori, și duc o viață grea. În interesul lor dl Branisce a venit la Sibiu pentru a face raport Consiliului dirigent.

Înștiințare. Dela corpul VII armată primim următoarele spre știre și publicare: Toate persoanele militare se încunoștințează, că din 21 August a. c. începând până la alte dispoziții în fiecare săptămână vor pleca din Sibiu unul până în două trenuri de reimpatriați spre Budapesta și Viena; într'un timp corespunzător vor urma contratrenuri. Afară de aceea, în zilele proxime va pleca tot din Sibiu un asemenea tren și în Jugoslavia. Cei interesați sânt invitați a-și înainta rugărilor în sensul ordinului Resortului de Interne Nr. 8300 din 1919, publicat în *Gazeta Oficială* Nr. 44 din 1919, la Biroul de Repatriere. (B. P.)

La legatul surorilor din fostul regat român pentru ajutorarea copiilor de peste munți, aplicați la meserii în Sibiu, au binevoit a dăruî d-nele: Minodora Sărindaru, profes. în Râmnicul-Sărat, Elena Oct. Berzan, soție de șef de gară în Lugos, Veturia Giura, soție de șef de gară în Simeria, Eugenia Șerban n. Pop, soție de preot gr. cat în Romos și Dl G. Constantinescu farmacist în Râmnicul Sărat, fiecare câte 40 cor., sau în total 200 cor. — Pentru darul generos exprimă sincere mulțumite: *Vic. Tordășianu*, prez. Reuniunii meseriașilor sibieni.

Excursia inginerilor din regat în Ardeal. Asociația inginerilor din vechiul regat va face la sfârșitul lunii Septembrie a. c. o excursie de studiu în teritorul de dincoace de Carpați. Ingerii vor vizita orașele industriale de aci. Conform programului, vor sosi în 21 Septembrie c. la Sibiu; în 22 și 23 Sept., vor vizita uzinele din Hunedoara și dela Ghelar.

La 24 Septembrie inginerii vor veni la Arad; de aici vor merge la Timișoara. La 25 și 26 vor fi în Reșița, ear la 27 în Mehadia (Băile herculare.) La 28 se vor opri la Orșova, de unde se vor întoarce acasă.

Din partea inginerilor de aici se fac pregătiri pentru primirea colegilor din vechiul regat.

Ingerii de dincoace de Carpați, care doresc a lua parte la această excursie se vor auna la dl ing. Simtion la direcțiunea căilor ferate din Sibiu, plătind înainte suma de 200 cor., ca jumătate din cheltuelile excursiunii.

Profesori universitari. Comisiunea însărcinată cu recomandarea profesorilor la Universitatea din Cluj și-a terminat lucrările, sub conducerea d-lui Sextil Pușcariu, comisarul Consiliului dirigent pentru reorganizarea acelei universități. Au fost recomandați profesori pentru toate catedrele, afară de facultatea de drept, unde au mai rămas neocupate câteva catedre. De asemenea vor fi aduși din străinătate un număr oarecare de profesori specialiști.

Aviz. Vă aduc la cunoștință, că în institutul filantropic «Cămin pentru copii» (fost Napkőzi Otthon) din Târgul-Murăș, strada Sándor János Nr. 10, primesc proviziune gratuită (fără cuartir) prunci săraci de 6—12 ani, cari frecventează vre-o școală în oraș astfel, că părinții vor avea să se îngrijească numai de cuartir. Scopul este să se bucure de ajutorul acesta și prunci români dela sate. Inscrierile pentru anul școl. 1919/20 se fac: pentru cei din jur în 8—12, ear pentru cei din oraș în 13—15 Septembrie, între orele 9—11 i. a. și 3—5 d. a.; cu care ocaziune părinții se vor prezenta cu pruncii, aducând extras de botez pentru fiii lor și certificat de pauperitate dela comună. Târgul-Murăș, la 29 August 1919. — *Emil Căliman*, administrator.

Lupta împotriva speculanților. Ziarele engleze anunță că în Anglia se aplică speculanților amenzi până la 20.000 de lire sterline. De asemenea toți cei dovediți că speculează sânt traduși înaintea tribunalelor ordinare, care la rândul lor au dreptul să le aplice amenzi până la 200 lire sterline, plus șase luni închisoare.

Teatre în Sibiu

Cinematograful Oraşului. Piaţa Hermann
Directoară: D-na M. Scholtess.

Joi: *Adunătorul de zdrenţe*, film senzaţional, cu artistul italian Zaccuni, şi *Căderea Troii*, piesă interesantă.

Inceputul la ora: 9 seara.

Cinematograful Apollo. Strada Schevis
Directoară: Dna Emil Toth.

Joi *Banda spiritiştilor*, film detectiv în 4 acte.

Inceputul la ora: 9 seara.

Nr. 192/1919 Protop.

(250) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a **Vaca**, protopresbiteratul Zarandului, se escrie concurs cu termen de 30 de zile de la prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis, iar concurenţii pe lângă observarea dispoziţiilor reglementare, — se vor prezenta în vre-o Duminică sau sâmbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta eventual a celebra.

Brad, la 7/20 Iulie 1919.

Oficiul protopresbiteral ort.-or. al Zarandului în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Pompiliu Piso
adm. protopop.

(252) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului învăţătoresc dela şcoala din **Banabic**, protopresbiteratul Turda, se publică concurs cu termen de 30 zile.

Salar fundamental 600 cor. dela biserică, cuartir corăspunzător şi 1/4 jug. grădină.

Celelalte competenţe şi ajutoare de scumpe sânt puse în perspectivă din partea statului nostru, conform legilor din vigoare, ca şi la învăţătorii de stat.

Cei aleşi pe lângă obligamentul instrucţiei vor avea a conduce elevii la biserică în Duminică şi sâmbători. Vor fi preferiţi cei apti a instrua corul şi vor fi separat remuneraţi.

Cererile concursuale se vor transmite în termenul deschis subsemnatului oficiu.

Turda, 6 August 1919.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comiteul parohial concernent.

Iovian Murăşan
protopop.

Ad. Nr. 226/1919.

(236) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului al II-a vacant de învăţător dela şcoala noastră confesională, din parohia **Ormindea**, tractul Zarand, se publică concurs cu termenul de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. Salarul prescriş de lege, cu toate adausurile sistemizate, plăţibil 500 coroane dela parohie, iar restul dela stat.

Cuartir în natură şi relut de grădină.

Cel ales e dator ca în Duminică şi în sâmbători să ducă elevii la biserică şi să cânte cu ei liturgia, asemenea are datoriţa de a provedea şi şcoala de repetiţie.

Doritorii de a ocupa acest post, să-şi înainteze în termenul deschis cererile instruite cu documentele cerute de lege subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a se prezenta şi în parohie spre a-i cunoaşte şi poporul.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.
Brad, la 9 August 1919.

Pompiliu Piso
adm. protopresb.

Nr. 3/1919

(254) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Almaşul-mare Suseni**, prin aceasta se publică a doua oară concurs cu termen de 30 zile dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru congruă, cu restricţia cuprinsă în § 26 din Regulamentul pentru parohii.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu în termenul deschis, iar reflectanţii — cu prealabila ştire a protopopului — să se prezinte în comună în vre-o Duminică ori sâmbătoare pentru a celebra, a cânta, şi predica, şi a face cunoştinţă cu poporul.

Geoagiu, 8 Ianuarie 1919.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Geoagiu în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 75/1919.

(253) 1—3

Concurs din Oficiu

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de cl. a III-a **Sâncraiu** cu filia **Calanulmic**, din protopresbiteratul Hunedoara, se publică prin aceasta concurs din oficiu cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta în termenul deschis Consistorului arhidiecezan, iar concurenţii — pe lângă observarea dispoziţiunilor reglementare — se vor prezenta înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective celebra, cuvânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Sibiu, din şedinţa senatului bisericesc ținută la 13 August 1919.

Consistorul arhidiecezan.

Ad. Nr. pp 322/919.

(245) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din comuna **Bedociu**, prin aceasta se deschide concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt 1000 coroane dela comuna bisericească, iar restul ca întregire dela stat, cuartir liber în edificiul şcoalei şi 20 cor. relut pentru grădină de legume.

Alesul învăţător va fi îndatorat a instrua elevii în cântările bisericeşti şi a cânta cu ei la biserică în Duminică şi sâmbători.

Oficiul protopresbiteral în înţelegere cu comitetul parohial.

Cluj, la 30 Iulie 1919.

Tullu Roşescu
protopresbiter.

(238) 3—3

Concurs repetiţ

Prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român» pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă parohul neputincios Ioan Şinca în comuna **Nevoaş**, tractul Deve. Emolumentele sânt: pe lângă dotaţia dela stat, jumătate din toate venitele parohului în biserică şi afară de biserică.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele cerute sânt a se înainta subsemnatului oficiu protopopesc în termenul deschis, iar concurenţii — cu observarea prescrişelor regulamentului pentru parohii — se pot înfăţişa înaintea alegătorilor spre a cânta, respective a oficia, a cuvânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Deva, la 14/27 Iunie 1919.

Oficiul protopresbiteratului Deva în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 307/919.

(239) 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh din **Cristiș**, parohie de clasa III-a din protopresbiteratul Turda, se publică concurs cu termen de 30 zile în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat, locuinţă în natură şi porţiune canonică corespunzătoare.

Concurenţii vor avea să-şi prezenteze cererile concursuale, instruite în ordine, în termenul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi pe lângă încuviinţarea subscrisului se vor putea înfăţişa în parohie în vre-o Duminică sau sâmbătoare spre a sluji, predica şi a face cunoştinţă cu poporul.

Turda, 9/22 Iunie 1919.

Oficiul protopresbiteral ortodox-român în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Iovian Murăşanu
protopop.

(248) 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învăţători, la şcoalele confesionale din comunele mai jos însemnate, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

1. **Zerneşti**: a) un post de învăţător cu salar dela biserică 900 cor. restul întregire dela stat, cuartir şi grădină. b) un post de învăţător cu salar dela biserică 600 cor. restul întregire dela stat, cuartir şi grădină.

2. **Cristian**: cu salar dela biserică 454 cor. restul dela stat, cuartir natural în edificiul şcoalei, grădină în natură sau relut de grădină 20 cor.

3. **Holbav**: cu salar dela biserică 100 cor. restul dela stat; cuartir în natură, eventual relut de cuartir, relut de grădină 20 cor.

4. **Peştera**: cu salar dela biserică 400 cor. restul dela stat; cuartir şi grădină.

În comuna Cristian învăţătorul este îndatorat a îndeplini şi serviciul de cantor împreună cu al 2-lea învăţător alternativ cu săptămâna.

Învăţătorii aleşi, pe lângă îndatoririle prescriş de norme în vigoare, sânt datori să instruiască şi în şcoala de repetiţie, şi în Duminică şi sâmbători să conducă copiii la biserică şi să cânte cu ei în cor la sf. liturgie.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite, conform normelor în vigoare, în termenul arătat, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi înainte de alegere a se prezenta poporului în biserică spre a-şi arăta dexteritatea în cântări.

Zerneşti, la 2 August 1919.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Bran în înţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsea
protopop.

(228) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de învăţător dela şcoala noastră confesională din parohia **Crăciunesti**, tractul Zarand, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. Salarul prescriş de lege, cu toate adausurile sistemizate plăţibil 400 cor., dela parohie, iar restul dela stat.

Cuartir în natură.

Cel ales e dator ca în Duminică şi în sâmbători să ducă elevii la biserică şi să cânte cu ei liturgia, deasemenea are datoriţa a provedea şi şcoala de repetiţie.

Doritorii a ocupa acest post să-şi înainteze în termenul deschis cererile instruite cu documentele cerute de lege subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a se prezenta şi în persoană la parohie spre a-i cunoaşte şi poporul.

Brad, la 9 August 1919.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Zarandului.

Pompiliu Piso
adm. protopop.